

Săpăturile arheologice de la Cioreni Timișoara

Săpăturile de la Cioreni-Timișoara au relevat în acest punct existența unei așezări aparținând secolelor II-IV e.n. .

În total, au fost dezvelite 4 locuințe și identificate alte patru. Aflate la o adâncime de 0.6-0.8m sub limita inferioară a stratului de cultură, bordeiele erau de o formă cvasidreptunghiulară iar acoperișul era format din paie sau stuf fiind fixat pe un schelet ridicat în jurul unui stâlp central care la rândul lui era sprijinit cu pari laterali.

În interiorul locuințelor nu au fost identificate vetre de foc, acestea fiind probabil amenajate în afara lor.

Un aspect inedit îl reprezintă descoperirea unei fântâni, de formă cilindrică cu un diametru de 1.63m, săpată în lutul viu. Aceasta a putut fi cercetată doar până la adâncimea de 2.25m. În interiorul ei s-a descoperit ceramică roșie provincială, *terra sigillata* și mărgelile de sticlă care ar fi putut proveni de la un atelier local sau în urma unor contacte directe cu lumea romană.

De asemenea s-a constatat că așezarea era amplasată pe un promontoriu înconjurat de mlaștini, dar perimetrul ei nu a putut fi precis delimitat.

Deși elementele de factură romană sunt multiple și evidente totuși s-a constatat o prezență masivă a ceramicii autohtone lucrate cu mâna, acest fapt datorându-se probabil izolării în care trăia așezarea. Ceramica lucrată cu mâna este din pastă grosieră de culoare neagră, friabilă și e reprezentată prin oale-borcan, cățui, strecurători. Ceramica cenușie e lucrată la roată dintr-o pastă densă. Prezintă aceleași forme: chipuri, străchini, oale, cănițe. Ceramica roșie romană este lucrată dintr-o pastă fină, cu puțin degresant și e reprezentată mai ales prin străchini și ulcioare. Totuși, proporția cea mai mare, de 61%, este reprezentată de către ceramica autohtonă lucrată cu mâna.

Inventarul metalic constă dintr-o fibulă cu piciorul întors pe dedesubt iar cele 10 mărgelile sunt din sticlă, 7 dintre ele, una din lut, una din chihlimbar, una din carneol.

Printre fragmentele ceramice s-a găsit și un pahar lung de 6cm, cu diametrul de 6cm, de formă circulară, realizat dintr-o pastă grosieră care prezenta pe fața exterioară o serie de semne incizate.

Acest ansamblu decorativ avea în centru o *crux grammata* (tip zvastică) cu terminațiile brațelor sub formă de bucle. Între brațele crucii apar reprezentate un șarpe unduit, o pasăre, un desen ce seamănă cu un cal sau o pasăre și trei reprezentări umane redată schematic, orientate în mers spre stânga. De asemenea, în fața calului apare o imagine similară de om, cu brațele întinse orizontal, căzut pe spate.

S-au dat două interpretări acestui ansamblu de semne. O variantă ar fi redarea unui ritual agrest de naștere sau renaștere a vegetației. Reprezentarea șarpelui e legată de atributele htoniene ale acestui animal iar calul are funcția de apărător al adâncurilor htoniene, fiind un simbol atât al vieții cât și al morții. A doua variantă ar fi ca respectiva cruce să fie legată chiar de cultul creștin, simbolul crucii intrând în iconografia creștină odată cu alte ritualuri păgâne.

Necropola de la Cioreni este cel mai vechi cimitir medieval din Banat care beneficiază de o determinare antropologică. În urma săpăturilor de salvare au putut fi identificate 20 de morminte, din 13 dintre acestea fiind recuperate și scheletele.

În vederea identificării și clasificării științifice a scheletelor s-a folosit metoda Martin pentru datele metrice, metoda Lee-Pearson pentru capacitatea craniană, tabelul lui Breitinger pentru bărbați și respectiv tabelul Bach pentru femei. Vârsta a putut fi determinată cu ajutorul morfologiei dinților și a suturilor craniene.

În urma analizei științifice s-au făcut următoarele precizări în legătură cu vârsta și sexul osemintelor: din cele 13 schelete 6 au aparținut unor bărbați, 6 au aparținut unor femei iar scheletul din groapa nr. 19 nu a putut fi atribuit nici unei categorii din cauza faptului că nu avea mai mult de 7 ani.

Pe grupe de vârstă situația stă în felul următor: grupa 8-14 ani – o femeie, grupa 21-30 ani – o femeie, grupa 31-40 ani – un bărbat și 3 femei, grupa 41-50 ani – 4 bărbați și o femeie, grupa peste 50 ani – un bărbat.

Aspectul cel mai remarcabil a acestei necropole de la Cioreni, care conferă descoperirii o importanță aparte, îl reprezintă identificarea la craniul scheletului nr. 7 a unor urme de intervenții chirurgicale efectuate cel mai probabil pentru extirparea unei tumori sau a uni cheag de sânge, intervenție în urma căruia suferindul a continuat să trăiască.

Așezarea de la Cioreni se încadrează în seria așezărilor băștinașe supuse influenței romane, adăugându-se celor de la Hodoni și Jabăr.

Bibliografie:

BENEA D., BEJAN A, MARE M., *Așezarea daco-romană de la Cioreni-Timișoara*, Studii de Istorie a Banatului, XII 1986, p. 21-28.

BENEA, Doina, *Descoperirile arheologice de la Cioreni și Freidorf*, în SARGETIA XXVI/1 1995-1996, p. 369-377.

Descoperirile arheologice de la Cioreni-Timișoara, în Acta Musei Napocensis, 26-30, I/1, 1989-1993, p. 145-146.

MUNTEAN Marius, *Determinarea antropologică a scheletelor provenite din necropola medievală timpurie de la Timișoara-Cioreni*, în Analele Banatului, SN, Arh-Ist, VII-VIII, 1999-2000, p.535-553.